Český výzkum v Minnesotě: Jak mladí lidé s intelektovým postižením prožívají přechod do dospělosti

9.4.2025 - Michal Švec | Západočeská univerzita v Plzni

„Výsledky výzkumu naznačují, že mladí lidé s intelektovým postižením mají představy o své budoucnosti. Ty jsou bohužel často v rozporu s očekáváním jejich okolí a tyto představy pak zůstávají nenaplněny," uvedl Jan Šiška, vedoucí výzkumného týmu.

Právě Jan Šiška a Marie Černíková z katedry pedagogiky Fakulty pedagogické Západočeské univerzity v Plzni (FPE ZČU) představili na Minnesotské univerzitě část svého projektu PEDAL, financovaného Grantovou agenturou České republiky. Výzkumný tým pod vedením Jana Šišky zkoumá, jak mladí lidé s intelektovým postižením prožívají přechod ze školního prostředí do dospělosti. Ve výzkumném centru Institute on Community Integration společně prezentovali kreativní dílny, které v rámci projektu využívají pro zachycení životních příběhů.

V rozhovorech a v tvůrčích dílnách mladí lidé s intelektovým postižením sdíleli svoje představy a plány do budoucna po ukončení školy. *„Ty se týkaly práce, sociálních vztahů či bydlení. Vedli jsme také retrospektivní rozhovory s těmi, kdo přechodové období ze školy do další životní etapy už absolvovali. Sdíleli s námi své zkušenosti s nízkým očekáváním okolí, zpřetrháním sociálních vazeb po odchodu ze školy či nebo s pocity selhávání a zmaru. Jedna dívka například uvedla, že má ráda zvířata, a chtěla tudíž pracovat v kočičím útulku. Ale nemůže, jelikož prý nemá veterinární školu,"* řekl Šiška.

Odborníci na základě výzkumu navrhují cíleně a systematicky zjišťovat individuální potřeby a přání mladého člověka s intelektovým postižením, a ty pak respektovat při jeho přípravě na období přechodu. *„Prožívání pocitů úspěchu a naplnění v běžném životě totiž není jen výsadou těch „bez postižení". Někteří k tomu jen potřebují vstřícné, respektující prostředí a podporu takříkajíc šitou na míru,"* doplnil Jan Šiška.

„Výtvarnými a tvořivě dramatickými technikami účastníci zaznamenávají všední i nevšední detaily z každodenního života svého posledního roku v institucionálním vzdělávání. Šest inkluzivních workshopů působilo na růst v rovině osobnostně-sociálního rozvoje všech zúčastněných," uvedla Marie Černíková. *„Tvořivé participativní dílny jsou obrovským zdrojem inspirace pro budoucí pedagogy. Posilují empatii, rozvíjí kreativitu a schopnost naslouchat,"* doplnila Černíková.

Jelikož je Minnesota po Texasu státem s nejvyšším počtem obyvatel hlásících se k českému původu a působí zde řada krajanských spolků, uvedla zde navíc Marie Černíková v rámci svého pobytu dvě loutková představení – jedno pro dospělé, inspirované románem Ladislava Fukse, a jedno pro dětské publikum. Představení, která se konala v sídle minnesotského Sokola, přilákala kolem 70 diváků z řad českých krajanů, jejich potomků i umělců se zájmem o loutky.

https://info.zcu.cz/Cesky-vyzkum-v-Minnesote--Jak-mladi-lide-s-intelektovym-postizenim-prozivaji-prechod-do-dospelosti-/clanek.jsp?id=7938